

Datum: 28 augustus 2024
Onderwerp: Nader onderzoek hazelworm
Ons projectnummer: P2300514
Uw kenmerk:
Locatie: Dwarsweg 69 Overberg

Landgoed de Laan Overberg
H. J. (Hendrik Jan) van Meerten
Dwarsweg 69
3959 AH Overberg

Geachte heer van Meerten,

Hierbij ontvangt u de rapportage van het door ons bureau uitgevoerde nadere onderzoek gericht op hazelwormen op de locatie aan Dwarsweg 69 Overberg.

Inleiding

Door de heer van Meerten is aan Hopman en Peters opdracht verleend voor het uitvoeren van een nader onderzoek gericht op hazelwormen aan Dwarsweg 69 Overberg.

Aanleiding

Uit het oriënterend veldonderzoek (ecologische QuickScan) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming (sinds 1-1-2024: cq. De Omgevingswet en de beoordelingsregels voor de flora- en fauna-activiteit in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)) er op sommige punten in relatie tot de hazelworm meer informatie benodigd is. Vanuit de quickscan en de eerder uitgevoerde naderonderzoeken is gebleken dat er geen nadelige gevolgen te verwachten zijn voor andere wettelijk beschermde soorten.

Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

Het perceel bevat een woning en zes verschillende schuren die op verschillende manieren in gebruik zijn (figuur 1).

Figuur 1 bebouwing dwarsweg 69

Woonhuis

Het woonhuis is een oude boerderij waar omheen een nieuwe 'schil' van rode bakstenen muren is aangebracht. Het zadeldak met wolfseinden is gedekt met grijze pannen. Het is onduidelijk of er in de huidige situatie een spouw aanwezig is. Stootvoegen ontbreken in ieder geval. De kopse gevels zijn voorzien van een houten daklijst en de aansluiting tussen de zinken dakgoot en het dak is afgewerkt met houten beplating. Tussen de daklijst en de muren en tussen de afwerking van de goten en de muren zijn kleine spleten aanwezig. Het woonhuis heeft een oppervlakte van 182 m².

Schuur 69-1

Is de vroegere varkensstal, die in de huidige situatie wordt gebruikt voor de opslag van allerlei spullen. De muren zijn opgetrokken van baksteen en hebben geen spouw. Het zadeldak is gedekt met golfplaten en voorzien van een verhoogde ventilatie nok. Aan de kopse gevels is langs de dakrand een houten daklijst aangebracht. De stal heeft een oppervlakte van 188 m².

Schuur 69-2

Is de vroegere koeienstal, die in de huidige situatie wordt gebruikt voor de opslag van materialen. De muren zijn opgebouwd uit betonplaten en damwandprofiel en hebben geen spouw. Het zadeldak is gedekt met golfplaten en voorzien van isolatie. Aan de binnenzijde is het dak afgewerkt met platen. Tussen deze platen en de isolatie van het dak bevindt zich een circa twintig centimeter diepe loze ruimte. De stal heeft een oppervlakte van 263 m².

Schuur 69-3

Is een open kapschuur waarvan het (dichte) meest oostelijke deel ooit is gebruikt als koeienstal. In de huidige situatie wordt de schuur gebruikt voor het stallen van caravans en dergelijke. De wanden van de schuur bestaan deels uit damwandprofiel, deels uit houten planken. De wanden die zijn opgetrokken uit damwandprofiel zijn aan de binnenzijde afgewerkt met hout en plaatmateriaal. Het dak is gedekt met golfplaten. Tijdens een storm heeft een omvallende eik gaten in het dak geslagen. De stal heeft een oppervlakte van 216 m².

Schuur 69-4

Is de vroegere kippenstal die in de huidige situatie, op de opslag van wat stookhout na, leeg staat. De muren van de stal zijn opgetrokken van gasbetonstenen die aan de buitenzijde zijn afgedekt met planken van NS-goederenwagens. Tussen de stenen en de planken is isolatiefolie aangebracht. Het zadeldak is gedekt met golfplaten die aan de onderzijde zijn voorzien van isolatieplaten. De stal heeft een oppervlakte van 207 m².

Schuur 69-5

Is een houten schuur die nu wordt gebruikt als garage en voor de opslag van materialen. Het zadeldak van de schuur is gedekt met golfplaten. De nok is gedekt met rode nokvorsten. De kopse gevels zijn voorzien van een smalle houten daklijst. De schuur heeft een oppervlakte van 72 m².

Schuur 69-6

Staat niet op het erf, maar aan de zuidrand van een graslandperceel aan de noordzijde van de Dwarsweg. De schuur is eertijds gebruikt als varkensstal, maar staat nu leeg. De muren van de stal zijn opgetrokken van gasbetonstenen die aan de buitenzijde zijn betimmerd met planken. Tussen de stenen en de planken is een loze ruimte aanwezig. Het zadeldak is gedekt met golfplaten die aan de binnenzijde zijn voorzien van isolatieplaten. Het westelijke deel van de stal is later aangebouwd en heeft een verhoogde nok voor ventilatie. Het dak is in zeer slechte staat. De schuur heeft een oppervlakte van 235 m².

Erf en omgeving

De niet-bebouwde en bestrate delen van het erf van Dwarsweg 69 zijn begroeid met gras. De gronden rondom het woonhuis en de schuren 69-1 en 69-2 zijn bestraat met klinkers. Aan de straatzijde van het

woonhuis is een kleine tuin met enkele grotere struiken aanwezig. Het erf wordt aan alle zijden omringd door bos van voornamelijk eiken.

Schuur 69-6 ligt niet op het erf maar in een perceel intensief gebruikt grasland ten noorden van de Dwarsweg. De schuur ligt ten oosten van het eikenbosje en de houtsingel die grenzen aan het perceel Dwarsweg 62. De afstand tussen de schuur en het bosje bedraagt enkele meters.

Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De boerderij aan de Dwarsweg 69 zal worden herbestemd als dienstwoning. Daarnaast zullen alle agrarische bedrijfsgebouwen, inclusief schuur 69-6 ten noorden van de Dwarsweg, worden gesloopt. De totale oppervlakte van deze schuren bedraagt 1.180 m². Bij de dienstwoning zal een nieuwe schuur worden gebouwd, dan wel schuur 69-1 blijft behouden. In ruil voor de sloop van de agrarische bedrijfsgebouwen wil het landgoed De Laan op het erf binnen het bouwvlak van het vroegere agrarische bedrijf één nieuwe woning bouwen.

Resultaten voorgaand onderzoek

Door middel van eerder uitgevoerde onderzoeken is de locatie van de nieuw te bouwen woning en de begroeiing rondom de schuren vastgesteld als geschikt leefgebied voor de hazelworm. De hazelworm heeft namelijk een voorkeur voor vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. Het plangebied ligt aan de rand van bossen en biedt veel beschutting door dichte vegetatie. Om de aanwezigheid van de hazelworm uit te kunnen sluiten is een naderonderzoek vereist.

Nader onderzoek kan uitwijzen of de werkzaamheden inderdaad verstorend zullen werken. Op basis van een dergelijk onderzoek kunnen adviezen worden gegeven met betrekking tot de meest passende (mitigerende en compenserende) maatregelen die getroffen dienen te worden om een overtreding van de Wet natuurbescherming (sinds 1-1-2024: Omgevingswet en de beoordelingsregels voor de flora-fauna-activiteit uit het Bal) te voorkomen.

Onderzoekopzet

De inventarisatiemethode is conform het soortinventarisatieprotocol (versie november 2023), dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus.

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functie zomerbiotoop (incl. voortplanting en overwintering).

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor hazelwormen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat een grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan echter nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Resultaten

In onderstaande tabel zijn de omstandigheden per onderzoeksdag weergegeven:

Tabel: omstandigheden onderzoek

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
2-4-2024	Overdag	n.v.t.	Droog
18-4-2024	Overdag	16 graden	Zonnig, droog, zonder neerslag

25-4-2024	Overdag	13 graden	Droog en bewolkt
2-5-2024	Overdag	22 graden	Bewolkt, later in de middag regen
16-5-2024	Overdag	17 graden	Gedeeltelijk bewolkt, droog
23-5-2024	Overdag	17 graden	Zonnig, droog

2-4-2024

Tijdens de eerste ronde zijn alle reptielplaten geplaatst conform het soortinventarisatieprotocol opgesteld door Netwerk Groene Bureaus versie nov 2023. Als reptielplaten zijn zwarte tapijttegels gebruikt, deze zijn uitgelegd op een looproute in potentieel geschikte biotopen. In de onderstaande figuren zijn de locaties weergegeven waar deze platen zijn geplaatst, in totaal zijn er 25 reptielplaten neergelegd. De reptielplaten zijn geplaatst op locaties waar beschutting is in de vorm van dichte vegetatie en ze zijn verdeeld over het gehele plangebied, rekening houdend met het soortinventarisatieprotocol van NGB.

Figuur 2.1 weergave geplaatste reptielplaten

Figuur 2.2 weergave geplaatste reptielplaten
Controlerondes

Na twee weken gewenning heeft de eerste controle ronde plaatsgevonden (18-4-2024) en zijn alle platen omgedraaid en gecontroleerd. Hierna heeft wekelijks een controleronde plaatsgevonden onder de juiste weersomstandigheden. 9-5-2024 is overgeslagen door de hevige regenval van die week en de dag zelf.

Tijdens de controlerondes zijn veel verschillende diersoorten aangetroffen onder de tapijttegels. Dit waren voornamelijk pissebedden, slakken en meerdere mierenhopen. Bij geen van de bezoeken is een hazelworm aangetroffen zodat met voldoende zekerheid worden uitgesloten dat het plangebied als essentieel leefgebied voor de hazelworm dient.

Conclusies en aanbevelingen

Het naderonderzoek heeft uitgewezen dat aangezien bij geen van de controle bezoeken een hazelworm is aangetroffen, dat met zekerheid kan worden uitgesloten dat het plangebied fungeert als essentieel leefgebied, zomerbiotoop (incl. voortplanting en overwintering), van de hazelworm.

De voorgenomen ingrepen zullen niet leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming, sinds 1-1-2024: Omgevingswet en de beoordelingsregels voor de flora- en fauna-activiteit uit het Bal, ten aanzien van de hazelworm. Wel wordt aanbevolen om zorgvuldig te handelen tijdens de werkzaamheden (tijdens het slopen van de schuren, in 1 richting maaien zodat de reptielen de tijd krijgen zich te verplaatsen in dezelfde richting en/of het inlichting van de werknemers over de hazelworm) omdat er altijd sprake kan zijn van onverhoopte aanwezigheid van een dier, op een onverwachte plek. Men is dit ook verplicht volgens de algemene zorgplicht ten aanzien van in het wild levende dieren en planten (zie bijlage 1, zorgplicht).

Disclaimer:

Het uitgevoerde naderonderzoek, beschreven in deze rapportage, biedt enkel de garantie dat de hazelworm niet negatief beïnvloed zal worden door de voorgenomen werkzaamheden. Andere mogelijk aanwezige beschermde soorten staan hierbuiten en deze rapportage dient hier dan ook niet voor gebruikt te worden. Echter zijn andere beschermde soorten binnen het plangebied wel uitgesloten in voorgaande onderzoeken.

Indien u naar aanleiding van dit rapport vragen heeft kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Hopman en Peters

Q. (Quinn) Meijer

Gecontroleerd door: C. (Cor) Verwoerd

Contactpersoon/ projectleider: Q. (Quinn) Meijer

BIJLAGEN

- 1 TOELICHTING VERBODSBEPALINGEN OMGEVINGSWET
- 2 VERKLARENDE WOORDENLIJST

BIJLAGE 1

TOELICHTING VERBODSBEPALING OMGEVINGSWET

Zorgplicht

De tekst van artikel 11.27 van Besluit activiteit leefomgeving, waarin de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren is vastgelegd, luidt als volgt:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijkemaatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Deze plicht treft dus niet alleen de dieren en planten die zijn vermeld op de lijsten behorend bij de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, de Conventies van Bern en Bonn of artikel 11.37 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

De plicht houdt zoveel in dat een ieder die weet, kan weten, vermoedt of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten in het wild levende dieren of planten nadelige gevolgen kunnen ondervinden, zijn handelen of nalaten moet aanpassen ter voorkoming, beperking of ongedaan making van die gevolgen, zoals beschreven in lid 2 van het zorgplichtartikel.

Onder nadelige gevolgen dient hierbij niet alleen de dood of verwonding van dieren dan wel de vernieling of beschadiging van planten te worden verstaan.

Dit verplicht de initiatiefnemer van ruimtelijke ingrepen of andersoortige activiteiten ertoe om voorafgaande aan de uitvoering of realisatie zich op de hoogte te stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid van die natuurwaarden en van de mogelijke gevolgen van zijn handelen voor die natuurwaarden. Dit vereist zorgvuldigheid van de initiatiefnemer. Hij dient ook al bij de voorbereiding van zijn handelingen oog te hebben voor de bescherming van de natuurwaarden en tijdens de uitvoering en realisatie steeds een focus te hebben op voorkoming of ongedaan making van nadelige effecten op die natuurwaarden.

BIJLAGE 2

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat vol- doet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of op- gaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing (onder de Omgevingswet: Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit)

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Omgevingswet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Omgevingswet significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Omgevingswet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.